

Vila-real, l'altra ciutat socarrada

La ciutat de la Plana, més d'un any abans que Xàtiva, va ser sotmesa a una cruel repressió per part de les tropes borbòniques, que van matar 253 veïns en només tres hores

E. ORTS

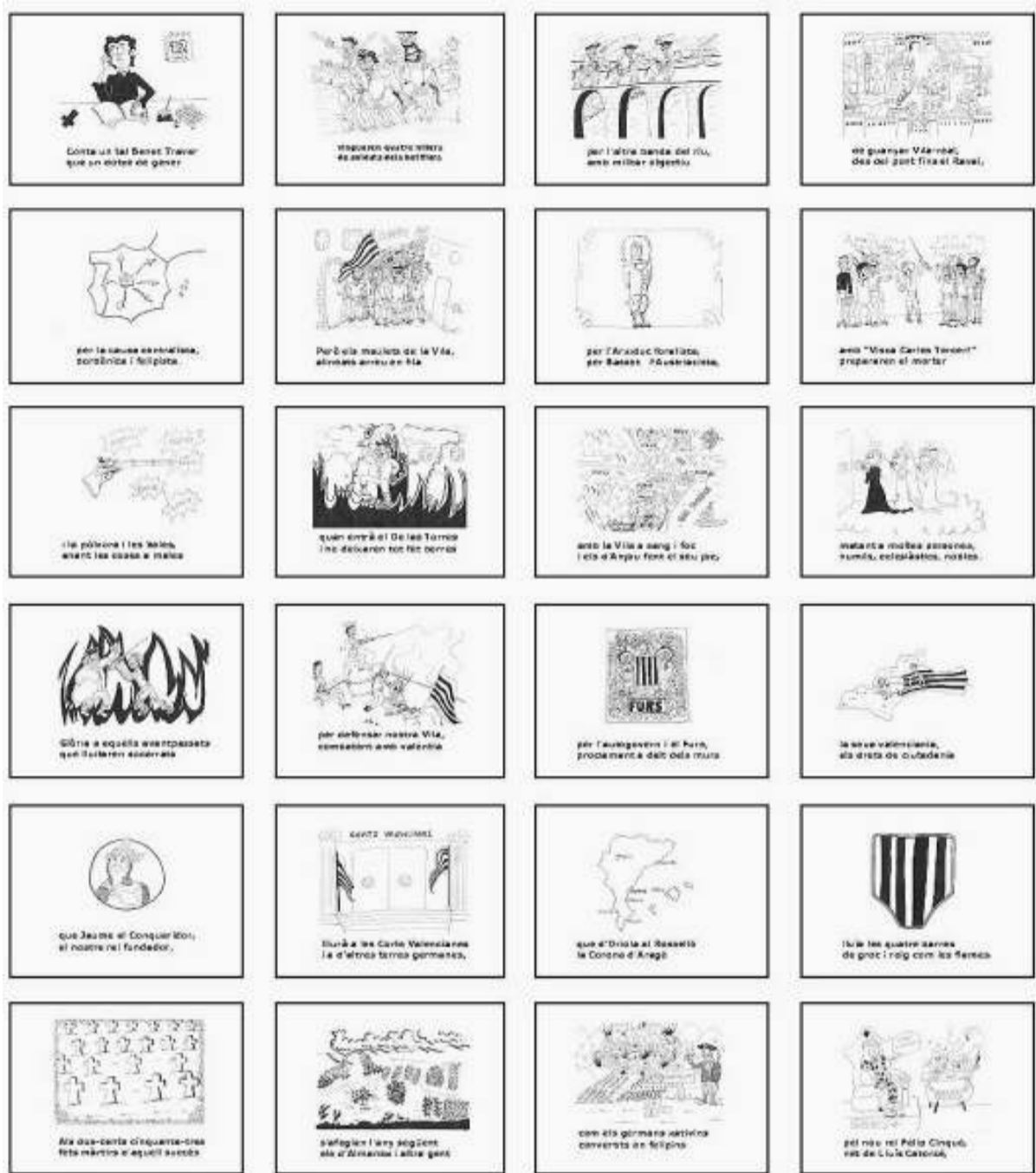
● La desfeta d'Almansa i la crema de Xàtiva són els dos episodis amb què se sol evocar la Guerra de Successió al País Valencià. Però hi ha altres fets d'una extraordinària importància o, si més no, d'un notable impacte, que mereixerien figurar en un lloc destacat entre l'enumeració dels successos més rellevants del conflicte. És el cas de la crema de Vila-real a mans de les tropes de Felip V, un capítol repressiu que va acabar amb la vida de 253 dels seus vora 3.000 habitants en només una vesprada, la del 12 de gener de 1706.

El ràpid avanç dels aliats després de la rebel·lió de Basset al Regne de València i el desembarcament a Barcelona de l'armada angloholandesa, va obligar Felip V a organitzar una contraofensiva. El borbó va enviar el comte de Las Torres des de Castella per recuperar terreny. El militar castellà va entrar pel Maestrat i després d'un frustrat intent per conquerir Sant Mateu va passar per Vila-real, camí de València. En arribar a la ciutat de la Plana, partidària de l'arxiduc Carles, va demanar la seua rendició. Després d'un rebuig inicial, les autoritats de l'emmurallada plaça accediren a permetre l'entrada de les tropes a condició que fóra una acció pacífica. Però els borbònics, entre les provocacions d'alguns vila-realencs i la constatació de l'escassa entitat de les forces allí concentrades —la majoria dels veïns en disposició de fer front a l'atac es trobaven a Castelló en aquell moment—, iniciaren a traïció una matança.

Van ser tres hores interminables i d'una crueltat de què han deixat constància els cronistes de l'època. En acabar la carnisseria la ciutat va ser saquejada i crema-

NO ÉS CASUAL QUE EL RESPONSABLE QUE EL RETRAT DE FELIP V PENGE CAP PER AVALL A XÀTIVA FÓRA CARLES SARTHOU, UN VILA-REALENC. TOT I QUE SE SOL CONSIDERAR QUE EL GEST VA PRODUIR-SE EN 1940, FRANCESC GIL SITUA L'ESCENA—EN QUÈ ELL TAMBÉ PARTICIPÀ—EN 1956

«Auca dels socarrats». Baix, recreació dels fets de Vila-real i retrat de Sarthou. / LAURA PITARCH / BENET TRAVER

da, un precedent del que, l'any següent, ocrorreria a Xàtiva.

La memòria d'aquests fets, molt difusa entre els vila-realencs ha sigut recuperada recentment en una exposició a l'Ajuntament de la ciutat, comissariada per Antoni Pitarch. Igualment, la revista *Font. Publicació d'Investigació i Estudis Vila-realencs*, ha publicat un monogràfic a propòsit dels fets.

L'actual i escassa difusió dels esdeveniments del 12 de gener de

1706 contrasta amb la importància que els coetanis li atorgaren. L'episodi de Vila-real no només apareix en la crònica *De bello rustico valentino*, de José Manuel Miñana, sinó també en les memòries del general Peterborough, austriacista, i fins i tot en l'obra del famós escriptor Daniel Defoe, *Memoirs of Captain George Carleton*, recentment traduïda al castellà per Virginia León, de la Universitat d'Alacant.

Ja en el segle XX, el treball de

mossén Benet Traver, *Villarreal en la Guerra de Sucesión*, premiat en els Jocs Florals de València de 1924, va contribuir a recuperar uns fets silenciats durant dos segles. L'obra de Traver inclou una relació dels veïns de la ciutat morts en aquella operació.

L'incendi i la matança de la ciutat, un tàctica de guerra comuna en l'època, per una altra banda, va contribuir immediatament després que ciutats, com ara Nules, no oferiren cap resistència al